

РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Єршова Наталя Юріївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економічного аналізу та обліку

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

Під впливом інноваційної перебудови умов господарювання змінюються економічні відносини, формуються нові інституційні одиниці, виникають нові інформаційні запити, що позначається на змісті та цілеспрямованості обліку. Сьогодні роль обліку, його значення в управлінні зростає, що обумовлено необхідністю оперативного надання інформації виходячи з новітніх інформаційних потреб. Такий висновок підтверджують проведені дослідження важливих тенденції, що визначають функціонування та розвиток великих та середніх підприємств з погляду топ-менеджерів, які на них працюють (рисунк 1), в рамках Стратегії розвитку Харківської області до 2020 [1].

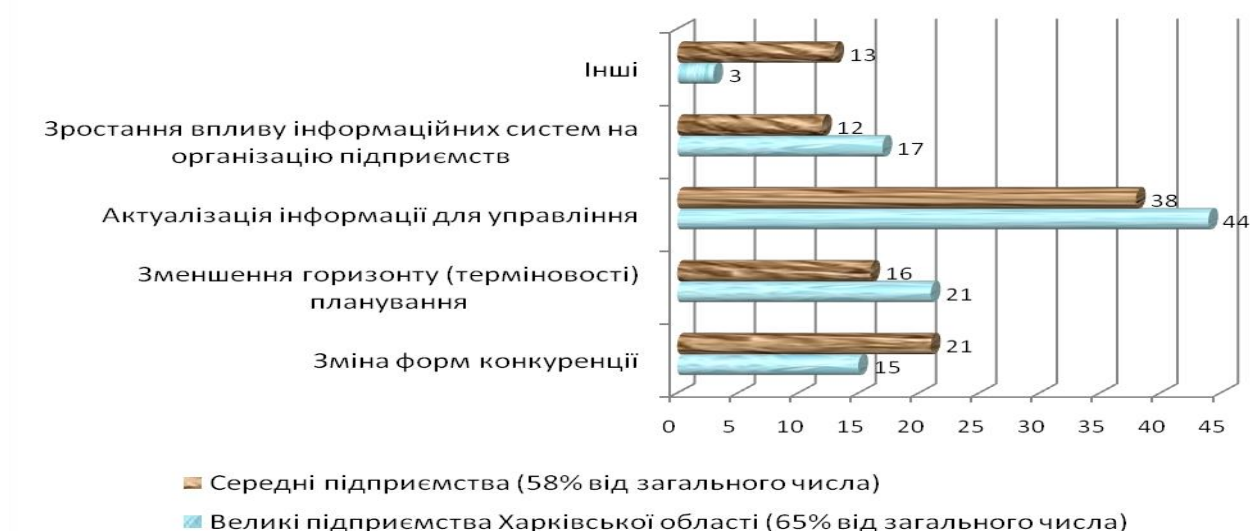

Рисунок 1. - Важливі тенденції розвитку великих та середніх підприємств Харківського регіону (складено автором за матеріалами [1])

Отже, основними, найбільш важливими тенденціями для розвитку великих та середніх підприємств том-менеджерами вказані: актуалізація інформації для управління (інформація стала стратегічним ресурсом, який забезпечує конкурентну перевагу: 44% великих підприємств та 38% середніх); зменшення горизонту (терміновості) планування (тобто, прискорення темпів обробки інформації з метою прийняття управлінських рішень: 21% великих підприємств та 16% середніх); зміна форм конкуренції (в нових умовах – це конкуренція по швидкості зміни бізнес-моделей і продуктів: 15% великих підприємств та 21% середніх).

До теперішнього часу такими відомими зарубіжними економістами як Ансоффом І. Брауном У., Доугерті К., Друкером П., Колбі Р., Меєрсом Т., Мінсом Р., Пітерсом Г., Ріггсом Дж. та іншими сформовані базисні положення теорії управління, концепції обліково-аналітичного забезпечення реалізації управлінських цілей.

Підприємство як система функціонує в часі та просторі, що враховується в обліку концепцію безперервності діяльності, в управлінні – концепціями стратегічного управління та комунікативного менеджменту. Прагнення до розвитку – іманентна властивість підприємства як системи, але розвиток підприємства забезпечується прийняттям ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління. Процес розвитку підприємства пов'язаний з отриманням конкурентних переваг: створення конкурентних переваг забезпечує розвиток підприємства. В умовах інноваційної економіки конкурентні переваги забезпечують, у тому числі, інформація, знання, компетенції. Згідно з методологією ресурсного підходу, на рівні стратегічного управління підприємством відбувається збереження і розвиток знань, здобуття компетенцій і динамічних здатностей, які виступають джерелами створення нових конкурентних переваг і які знов перетворюються у знання – інноваційний продукт. Стратегічний управлінський облік використовує методи отримання інформації про вирішальні чинники успіху: якість, інновації з метою підтримки конкурентної стратегії. В рамках стратегічного управлінського обліку

формується інформація для аналізу зовнішнього бізнес-середовища суб'єкту господарювання (конкурентів, постачальників, споживачів, зовнішніх економічних умов). Тобто, досягнення конкурентних переваг в інноваційній економіці має прямий зв'язок з інформацією, яку представляє стратегічний управлінський облік.

Стратегічний управлінський облік може бути охарактеризований як перспективний напрям управлінського обліку, у рамках якого формується інформаційне забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень.

До особливостей методики формування інформації в системі стратегічного управлінського обліку можна віднести: орієнтованість на потреби в інформації, облік специфічних умов функціонування підприємства, реєстрація відхилень від стандартів у процесі використання виробничих та інших ресурсів, використання прогнозних і фактичних даних, імовірнісних і експертних оцінок, вартісних, натуральних і трудових вимірників тощо. А також, можливість використання рахунків-екранів і дзеркальних рахунків для узагальнення інформації в синтетичному обліку, класифікації та групування облікових об'єктів для звітності, формування інтегрованої звітності.

Інформаційний простір стратегічного управлінського обліку формується інформацією із внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єкта господарювання, яка має як фінансовий так і не фінансовий характер. Така властивість дозволяє сформулювати особливість стратегічного управлінського обліку – інтеграція.

Завдяки інформації стратегічного управлінського обліку підвищується рівень інформаційна підтримки всіх структурних підрозділів і функціональних елементів стратегічного управління. Така властивість дозволяє сформулювати наступну особливість стратегічного управлінського обліку – синергізм.

Нарешті, можливість системно реагувати на зовнішні зміни формуванням певного типу знань дозволяє сформулювати наступну особливість стратегічного управлінського обліку інноваційність [2, 3, 4]

Таким чином, можна говорити про синергетично-інноваційну спрямованість стратегічного управлінського обліку в умовах інноваційної економіки. На рівні стратегічного управлінського обліку відбувається синергізм інформації та продукування нових знань і компетенцій з метою підвищення рівня інформаційної підтримки стратегічного управління. Стратегічний управлінський облік представляє синергетичну інформаційну систему оцінки стратегічних викликів зовнішнього середовища і внутрішнього потенціалу підприємства з метою отримання та подання ємної стратегічної інформації, спрямованої на розробку і реалізацію стратегії підприємства.

Проте методологія стратегічного управління базується на певних гіпотезах, які необхідно враховувати при формуванні концептуальних основ стратегічного управлінського обліку: гіпотеза випадковості, гіпотеза залежності від зовнішнього середовища, гіпотеза відповідності, гіпотеза багатоеlementності, гіпотеза збалансованості.

Розвиток нових знань щодо різних сфер господарювання підприємства в рамках прийнятого стратегічного вектору є результатом стратегічного управлінського обліку та виступає підґрунтям формування необхідних компетенцій. Компетенцією (лат. *competo* - досягаю, відповідаю) можна вважати сукупність питань, що знаходяться в орбіті стратегічного управлінського обліку (предметна компетенція) та здатності системи стратегічного управлінського обліку впливати на вирішення питань предметної компетенції (регулююча компетенція). Компетенції є контуром функціонування системи стратегічного управлінського обліку в рамках системи управлінського обліку, які можуть визначати його структуру. На думку Б. Райана у структуру стратегічного управлінського обліку в якості найбільш істотних взаємопов'язаних елементів можуть бути включені наступні системи: система стратегічного планування, система стратегічного управління витратами, система стратегічного контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності, збалансована система показників (Balanced Scorecard), система стратегічної управлінської звітності [5].

Список використаної літератури:

1. Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року.

Електронне видання. / Режим доступу :

<http://old.kharkivoda.gov.ua/documents/16203/1088.pdf>

2. Massini S., Lewin A., Greve H. Innovators and imitators: Organizational reference groups and adoption of organizational routines / S. Massini, A. 3. Lewin, H. Greve // Research Policy. – 2005. – V. 34. – I. 10. – P. 1550-1569.

3. Michael Ehret, Vishal Kashyap, Jochen Wirtz. Business models: Impact on business markets and opportunities for marketing research / M. Ehret, V. Kashyap, J. Wirtz // Industrial Marketing Management. – 2013. – V. 42. – I. 5. – P. 649-655.

4. O'Reilly III Ch., Tushman M. Ambidexterity as a dynamic capability: Resolving the innovator's dilemma / Ch. O'Reilly III, M. Tushman // Research in Organizational Behavior. – 2008. – V. 28. – P. 185-206.

5. Райан Б. Стратегический учет для руководителя. / Пер. с англ. под ред. В.А. Микрюкова. – М. : Аудит, 1998. – 616 с.